Ч. 25 (11.366). Львів, неділя 3. лютого 1929. Оплата почтова... Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11-12 год. перед полуднем
Рукописі не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА
М. сячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Тельф. Редакції: 69-41.
„ Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Туга за володарями?

Львів, 2. лютого 1929.

Війна зі своїми наслідками дала Европі нове обличча — під оглядом територіяльним, соціяльно-економічним, світоглядовим, мистецьким, устроєвим і яким хочете. Війна й велика евразійська революція змінила все до основ і то не лише в країнах, що брали безпосередню участь у війні, але й у нейтральних. Війна й революція, ховаючи в своїх челюстях стару Европу з її надбаннями й цінностями, зродила Европу нову, хитку, хвилюючу, змінчиву, з роздвоєною душею (між минулим і сучасним), з новими наростаючими вартостями частинно позитивного, а частинно щонайменше сумнівного характеру.

Надто сміливим було би вже тепер, в стані складної й ріжноманітної ферментації, в ґазетній статті пориватися на спробу перекрою старої й повоєнної Европи, переводити аналізу старого й нового та змагати до синтетичних спроб.

Під устроєво-світоглядовим оглядом йде боротьба між правопорядком XIX. ст. і новими течіями, які з одного боку виявляють неясовану ще практично політично-соціяльну потенцію робітничої кляси до влаштовування цілости життя по лінії своїх інтересів і під своїм проводом (диктатура пролетаріяту) і мілітаристичними відгомонами воєнної влади (фашистівська диктатура). Обі ці відміни „великого бажання" є політично однородні, хоч соціяльно — здавалось би — протилежні. Однак і в тій протилежности можна підмітити деяку схожість між ними. Диктатура пролетаріяту змагає до безклясового, соціяльно рівного громадянства, а фашистівський лад проповідує і старається здійснювати господарчий солідаризм, що по суті на довшу мету теж мусить дійти до безклясовости або до зірвання солідарности.

Обі ці течії, хоч підкреслюють масовість свого руху, не вірять в масу, яку вважають недорозвиненою до сприйняття їхніх вірувань. Вони тільки кермують масою, накидуючи їй свою соціяльно-політичну науку і віру при допомозі примусових засобів свого партійного й державного апарату. Маса у них не є підметом права, тільки його предметом. Обі течії протиставляються парляментаризмові й демократизмові, як колись французька революція протиставилась деспотизмові. Більшовизм і фашизм є своєрідною аристократією, яка ненавидить плютократії, що стала складною, а то й подекуди кермуючою силою демократії. Тому не лише в фашизмі, але навіть у більшовизмі можна помітити більшу схильність (у фашизмі наявну, а в більшовизмі підсвідому) до монархізму, як до демократії. Своєчасні величаві проводи в Москві афґанського Аманули є цього наглядним доказом. І зовсім природно, бо фашизм і більшовизм висловлюється в революційних кроках, у глибоких реформах. Царі й королі (недемократичні) скорше можуть стати реформаторами й навіть революціонерами, як парляменти й демократії.

Тому на фоні повоєнної Европи все наглядніше, все читкіше поруч диктаторських тенденцій зазначується туга за володарями, яка з одного боку є проявом жалю за минулим, традиційним, усвяченим, за старими „добрими часами", а з другого змаганням до чогось нового, інакшого, священно-авторітетного.

Війна й революція перевернули престоли в пятьох державах: Німеччині, Австро-Угорщині, Росії, Туреччині й Греції (не рахуючи португальського перевороту перед війною). І цікаво, що в усіх тих державах та їх сукцесіях відносини далекі є від рівноваги і стабілізації. Розуміється, наївно булоб думати, що — якраз знищення цісарських чи королівських престолів є тому причиною. Очевидно, що ні, бо упадок монархічної форми влади має глибші причини, будучи тільки наслідком глибоких потрясень і змін.

Тугу за володарями родить жаль за минулим і бажання кращої будуччини. На всякий випадок монархічні рухи є відверненням й осудженням дійсности й сучасности. Ціла низка фактів доказує нам, що те часом свідоме, а частіше підсвідоме навернення до монархізму все більше поширює свою основу, стаючи складником збірної психіки. Святкування 70-ліття уродин Вільгельма II. сколихнуло цілою Німеччиною і безсумніву причинилося до поширення монархічних настроїв. Перед палатою хворого короля Юрія V. в Льондоні щоденно вистоюють маси горожан, поквапно ловлячи всякі вістки про стан його здоровля. Побита й обкровна Мадярщина зводить завзяті бої з б. коаліцією за свого, покищо невідомого короля. У Франції, яка в Европі має найстаршу республиканськo-демократичну традицію, все більше змагається роялістичний рух. В сукцесійних державах появляються не лише монархістичні тенденції, але й зявляються „королівські" маняки, а на території б. Росії самозванці-шарлятани. Скаля свідомого й несвідомого, тенденційного, щирого й маняцького в монархістичному руху є дуже ріжноманітна, складна і широка.

З другого боку бачимо, що держави, в яких зрушено традиційну форму влади, не можуть прийти до рівноваги; їх переслідують постійні й систематичні заколоти й перевороти (Португалія, Греція). В інших державах (б. Росія, Туреччина) монархічний принцип заступлено споріднeним: одноособово-диктаторським (в б. Росії Ленін, тепер Сталін, а в Туреччині Кемаль).

І ще одно завваження: В Югославії відбувся недавно королівсько-диктаторський переворот. І на диво не викликав він у цій країні розбіжностей і пристрастей такого спротиву, якого можна булоб сподіватися. Фашистівську диктатуру в Еспанії, Італії, Литві підмулюють і підривають заговори, а в Югославії спокійно, щонайменше досі, хоч королівська диктатура посягнула на основні права громадян. Видно, що збірна психіка інакше ставиться до диктатури коронованих і некоронованих.

Все це унаглядлює нам, що в повоєнній Европі відбуваються глибокі переміни світоглядово-психічного характеру, які змагають до реституції знищеного війною й революцією авторітету — не збірного (народу), але одинично-особового. Туга за володарями є теж виявом того змагання.

Самоврядне законодавство.

Що це таке „малі самоврядні закони"?

Адміністраційна комісія сойму в останніх днях занялася самоврядним законодавством, головно з огляду на здевастовану самоврядну ділянку в Галичині.

В дискусії над зголошеним внесенням у справі самоврядування польських демократичних клюбів в імени уряду забрав голос керманич виділу самоврядної адміністрації Подвінський, який відчитав відому заяву мін. Складковського, зложену в бюджетовій комісії. Зміст тієї заяви висловлює становище уряду, який обстоює т. зв. малі самоврядні закони. Уряд має ще й інші справи на черзі зі самоврядної ділянки, як зміна закону в б. Конгресівці про громадські зібрання управильнення громадського самоврядування на Спиші й Ораві, справу відрубности двірських обшарів у б. прускій займанщині і т. і., однак не хоче тих справ звязувати зі самоврядним питанням у Галичині.

Представники польських клюбів приняли до відома заяву уряду в надії, що можна буде найти спільну плятформу для скорого полагодження настирливого питання в Галичині.

Референтом самоврядного законодавства є пос. Путек („Визв.").

Зявляється питання, що обіймають собою „малі самоврядні закони". Референт Путек подав пресі щодо них такі пояснення:

Метою „малих самовр. законів" є негайна направа самоврядних болячок там, де вони унеможливлюють або перепиняють правильне функціонування самоврядування. І так: в Галичині не істнує повітове самоврядування, бо у всіх 74 повітах повітові ради розвязано, а урядування обняли старости, як прав. комісари. Тієї справи торкається перший малий самоврядний закон, що обіймає виборчі приписи до повітових рад. Відомости, немов би *внескодавці пропонували 5-типрикметникове виборче право до повітових рад, не відповідають дійсности. Вибори до повітових рад мають бути переведені за посередництвом сільських і міських громадських рад.*

Другий проєкт малих самоврядних законів торкається зміни громадських статутів міста Львова й Кракова, а саме в тому напрямку, що *президент держави був би уповажнений видати нову виборчу ординацію, оперту на 5-типрикметниковому виборчому праві.*

Третій малий самоврядний закон торкається справи виборчого права до решти міських і сільських громадських рад у Галичині, а яка малаб бути полагоджена шляхом перещіплення *міського виборчого права з Конгресівки й обовязуючого в б. прускій займанщині виборчого права до сільських громадських рад.*

Вкінці четвертий малий самовр. закон проєктує розтягнення правної сили обовязуючого громадського закону в Галичині на терен Спиша й Орави.

Як бачимо, то польська демократія для міст з польсько-жидівською більшістю підготовляє демократичне виборче право, для сіл (з огляду на українські маси в Сх. Галичині) куріяльно-цензову виборчу ординацію, а для повітових рад (з тих самих мотивів) посередню (через громадські сільські і міські ради).

На парляментарній арені.

Загальна дискусія над бюджетом у варшавському соймі на пленарному засіданні дня 31. січня 1929 р.

Бюджетова дискусія тривала в соймі в четвер цілий день. Першим промовляв німецький посол *Шпіцер*, заявляючи, що цілість урядової політики не задовольняє Німецького Клюбу, який не має довіря до теперішньої системи правління і з тої причини буде голосувати проти бюджету. Він кладе в своїй промові особливу вагу на податкове перетяження людности.

З черги промовляв пос. *Хондзиньскі* (НПР). Він змальовує невідрадне положення робітництва і долю урядників. Каже, що долю урядників можна поправити *без* накручування шруби податкової та нарікає на те, що адміністрація вмішується в політику та розбиває політичні партії. Накінець стверджує з боку уряду помітну систему окружування сойму, щоби в догідній хвилі припустити на нього ґенеральний штурм.

Пос. *Домбскі* (Стронніцтво Хлопске) виголосив опозиційну промову і зазначив, що його клюб не буде голосувати за бюджетом. Причиною такого становища цього клюбу є, як каже Домбскі, зла воля уряду в справі кредитів для дрібного рільництва, непредложення додаткових кредитів

і надмірна висота теперішнього бюджету. Домбскі каже, що в державі росте хвиля незадоволення, відносини з меншостями ще ніколи не були такими напруженими. Ревізію конституції вважає теорією. Досі ті, що її бажають не зголосили ніяких проєктів. Справа статуту є намівем незголи з уряді. З клюбу ББ даються чути накликування до державного перевороту. Якщо хто думає, що переворот пройшов би гладко, то грубо помилиться.

Пос. *Ратай* (Пяст) займається справою ослаблення відповідальности сойму, яке впливає і на суспільність у тому напрямі, що вона починає почувати себе невідповідальною за державу і стає рівнодушною для державних справ. У суспільність вмовляється, що держава повстала завдяки одиниці та що її утримує одиниця. Одних, що не хотіли в те повірити стероризовано, інших убезвладнено безнастанним повторюванням їм того погляду. Ті, що це роблять, не здають собі справи з того, що буде, коли не стане тієї одиниці провідіння, коли держава стане в обличчу завдань, що вимагатимуть зусилля цілого народу. Маємо фактично диктатуру, але наш устрій протиставиться диктатурі. Витворюється парадокс. Була спроба розвязати цей парадокс через вибори. І якщо березневі вибори булиб дали урядові більшість, то ми малиб нині диктатуру при демократично-парляментарнім устрою. Одначе так не сталося. Є такі, що хочуть розвязати парадокс через закликування до державного перевороту але навіть державний переворот і обняття повної диктатури в свої руки був би початком якоїсь страшної війни, яка велась би на вулиці. Пос. Ратай не уявляє собі повороту до так званого „соймовладства". Він каже: є один вихід: привернення того, на чім стоять новочасні держави, а саме рівноваги між законодатною владою і виконавчою. Положення Польщі не позволяє на розвязування проблем при допомозі взаїмного ломання костей. Розвязання великих політичних і господарських завдань може наступити тільки при співпраці всіх покликаних до того чинників. Доки уряд не вступить на цей шлях, доти не може бути мови про спокійне і основне розвязання тих завдань. Клюб промовця займає супроти бюджету річеве становище, але колиб уряд не зложив предложень про додаткові кредити, звязані з переступленням бюджету, то пястівці булиб примушені зайняти супроти бюджету негативне становище.

З черги приходить до слова посол *Паліїв*. Зміст його промови переданий нам вчора телефонічно з Варшави підпав у вчорашньому „Ділі" конфіскаті. З уваги на те покористуємося нині тим змістом промови пос. Паліїва, який опублікувала львівська „Хвиля" з дня 2-го лютого (ч. 3543) на 3 і 4 сторінці і який не підпав конфіскаті, а „Хвиля" тим самим не підпала зайняттю. Всі вище наведені змісти промов подаємо теж за „Хвилею".

Отже в „Хвилі" стоїть дослівно:

„*Пос. Паліїв* (Укр. Клюб) вважає, що теперішний уряд у відношенні до меншостей був гіршим від ендецького правління. Прийшли до влади Васілевські, Скшиньські неоромантики. Казали вам про свою любов до українців. Воскресло гасло „за нашу і вашу волю", доказували, що іменем Пілсудського получать Україну з Польщею. Але це не був 1863 рік, коли Польща, що боролася за свою волю, мала приятелів серед українського народу. Є вона нині для українців тим, чим була передтим для Польщі Росія, Австрія і Німеччина. Відгомоном тих часів давних симпатій була промова посолки Яворської в тому соймі. Одначе ця посолка вже на другий день змінила свої погляди. Настали часи ендецької санації і про ті часи наші і ваші наслідники, як представники двох незалежних держав будуть колись зі столом зі собою говорити. Ви повернули до теорії, що українці і білорусини то тільки племена. Тернопільський віцевоєвода сказав прилюдно: „України не було і не буде. Вибийте собі те з голови". Опісля промовець полемізує з аргументами, які в листопаді наводили у соймі посли Левенгерц (ББ) і Ст. Строньскі (ББ). Історичних аргументів, заперечуючих право українців до незалежности напевно не поділялаб Академія Наук у Кракові. Ми мали свою державу, стратили її тільки у боротьбі з Польщею. Чи в добі самоозначення народів мав би бути нещасливий виїмок? Є неможливою річю, щоби українці зрезиґнували з 6 і пів міліона українського населення, що живе у Польщі. Українці не є ворогами польської держави, як це говориться, але якщо Польща хоче істнувати в будуччині, мусить мати піддержку українського народу і може істнувати тільки на основі самоозначення народів. Ми не є ворогами польської держави, але тієї історичної похибки, якою є Польща у своїх нинішніх границях". (Віцемарш. Возніцкі: Прошу пана посла, щоби памятав про приречення, що буде боронити польської держави як цілости).

„Опісля розправився пос. Паліїв з аргументами мін. Складковського і Незабітовського. Говориться, що український рух є видумкою Відня і Берліна, що український рух створений за чужі гроші. Самі в те не вірите і ми вже давно з того виросли, щоби брати собі до серця того роду інсинуацію. Мін. Залескі в заграничнім інтервю говорив про толеранцію Польщі для українців. Такої толеранції нема з уваги на замикання українських шкіл і т. д. Не змилять нас ліберальні заяви лівиці, бож сама лівиця є матірю шкільного закону Стан. Ґрабського і кольонізаційного закону. Цілий польський нарід думає, що Польща може бути національною державою, маючи одначе 6 і пів міліонів українців. Нема такої сили, яка змогла би згнобити нарід, що має незломну волю до власного життя. Над бюджетом не буду розводитися. Є це знаряддя в руках уряду для знівечення нас. Будемо голосувати проти бюджету".

Ось і зміст промови пос. Паліїва, поданий дослівно за „Хвилею", що не підпала конфіскаті.

З черги промовляв пос. *Віттнер* (ХД). Він ствердив, що положення суспільности не витримує бюджету в наміченій висоті. По нім говорив пос. *Щипюрський* з революційної фракції ППС. В часі тієї промови прийшло до авантур між названою фракцією і ППС.

Пос. *Ґрінбавм* (Жид. Клюб) заповідає, що буде голосувати проти бюджету.

З черги говорили ще *пос. Волинець* (Білор. Клюб), пос. *Вальницький* (Сель-Роб Єдн.), пос. *Стефанів* (Укр. Соц. Рад. Клюб) і пос. *Єреміч* (Білор. Клюб). Всі вони заповіли, що будуть голосувати проти бюджету.

По широкому світі.

„Тел. Уніон" повідомляє, що Троцький виїхав із Москви. Дістав візу до Туреччини на 6 місяців. З Туреччини Троцький поїде до Німеччини.

В Еспанії заведено гостру цензуру. Після ліквідації бунту зревольтованого полку арештовано всіх офіцерів того полку. Причиною того бунту мало бути невдоволення військових проголошеними авансами в маринарці й артилерії. Є чутки, що ще кілька полків погрожують бунтом.

Чемберлен сказав у палаті громад, що анґл. уряд не хоче мішатися в афґанські внутрішні справи, бажає лише, щоби в цій державі був невтральний уряд. Такому урядові Анґлія готова помагати при будові сильної держави.

Дня 30. січня згорів Коринт. Пожежа зачалася від складів дерева, що було призначене на відбудову Коринту, знищеного минулорічним землетрусом. Шкоди величезні.

В Берліні згорів товаровий дім Герм. Тіца при Шосовій вул. Наслідком великої горячі огнева сторожа не могла підійти до горіючого дому, а ковані залізом драбини виги-

Д-Р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК.

З великої доби. 1)

Вступні кроки України до Берестейського мира.

В попередній статті „Українська Центральна Рада і справа мира" ми розповіли про те, як московські і жидівські фракції Центральної Ради хотіли звязати український уряд — Генеральний Секретаріят, щоби взагалі не допустити його до ведення мирових переговорів з державами почвірного союзу самостійно і від імени української держави. Та цього їм не вдалося осягнути.

Незабаром після тих дебат в Малій Раді, про які ми вже писали, Генеральний Секретаріят на своєму засіданні обговорював справу мира і в звязку з цим зробив дуже важну постанову, а саме рішив проголосити два дотеперішні (після російського поділу) фронти — румунський і так званий „південно-західний" за один суцільний український фронт. У своїй відозві в цій справі Генеральний Секретаріят між іншим писав: „Переговори в справі перемиря, які почалися, вимагають обєднання і координування цеї справи на цілім українськім фронті та його суцільности для збереження умов перемиря обома воюючими сторонами". Крім цього Генеральний Секретаріят в цій самій відозві проголосив перемиря на новоутвореному українському фронті іменем Української Народньої Республики.

Більшовицький уряд на початку грудня вислав до Берести Литовського своїх представників — Каменева, Карахана і Йоффе, щоб обговорити справу перемиря і заключити його формально. Це змусило також Центральну Раду вислати до Берести трьох своїх делеґатів для контролі більшовицьких переговорів. До цеї першої української мирової делеґації ввійшли М. Любинський, М. Левитський і Ю. Гасенко. Незабаром, бо вже 8. грудня М. Левитський та Гасенко, лишивши М. Любинського у Берестю, вернули до Київа, щоби дати особисте справоздання Центральній Раді і отримати від свого уряду дальші вказівки.

Першим зробив справоздання М. Левитський. Він сказав: „З початку ми приїхали до Двинська, де на нас мали чекати народні комісарі, щоби разом з ними поїхати до Берестя. Та комісари на нас не ждали, а поїхали самі. Я злучився по безпосередньому дротові з Каменевим, який уже був у Берестю. Каменев сказав мені: „Перемиря вже заключено, але ще не підписано. Я вважаю, що вам нема чого їхати". Ми докладно обміркували цю справу і таки рішили їхати до Берестя. Приїхали ми туди в суботу 3. грудня днем; нас зустріли ґенерал Гофман та принц Леопольд Баварський. З ними ми пішли на обід до салі офіцерського зібрання. Після обіду ми побачилися з представниками Ради Народніх Комісарів — Каменевим, Караханом та Йоффе. Ми мали з ними коротку розмову. Каменев спитався: „Як ви відноситеся до нас?" — **„Ми вас не визнаємо за всеросійське правительство, а за правительство тільки Великоросії"** — відповіли ми йому. — **„Перше ви нас скиньте, а потім будете так казати"** — заявив Каменев.

Коли ми перейшли до умов перемиря, московська делеґація зазначила нам, що вона передбачала наш інтерес до пунктів про пересування війська і цей пункт так зредаґований, що він не припиняє можливости повної українізації військових відділів.

Німці взагалі цікавилися українською армією, її формою, порядками, становищем і взагалі дисципліною. Я дипльоматично ухилявся від відповіди. Німці бажають мира, але якого, про це ще не було розмови, бажають також, щоби на конференції були наші представники. (На ґалеріях Центральної Ради голосні оплески публики).

Другий делеґат, Ю. Гасенко потверджує все те, що говорив М. Левитський і від себе каже: „Ніяких офіціяльних засідань і підписувань перемиря не було, а були тільки приватні розмови. З німців були принц Леопольд Баварський і ґенерал Гофман. З турків — Закі Паша, а з австрійців посол барон Мірбах. Найбільше німці цікавилися українською армією, порядками в ній та родом зброї. Але ми не мали уповажнень на те, щоб відповідати їм на ці питання. Наводжу приклад розмови з ґенералом Гофманом.

Ґенерал питає: „Яка ваша кавалерія? Яка зброя? Який ваш козир?"

— „Наш козир — наша щира любов до рідного краю і народу. По роду зброї, всі ми однакові", —відповів я.

Гофман питає: „Чи українська армія дисциплінована?"

Я відповів, що дисциплінована.

— „А чи може вона виступити активно?"

— „Наскільки вона дисциплінована, настільки активна" — відповів я.

Мадяри цікавилися, чи Бесарабія, чи частина Буковини мають по умові з союзниками відійти до Румунії. Турки цікавилися питанням про Дарданелі та Константинополь.

Я відповів їм, що на папері ще нічого нема.

Такі інформації подали на засіданні Центральної Ради 8./21. грудня 1917 р. два члени першої української мирової делеґації до Берестя. З цих інформацій виходить насамперед, що більшовицька делеґація зовсім не уважала для себе за обовязуюче або потрібне чекати, як це було умовлено, на своїх українських товаришів, а сама поїхала до Берестя і перша розпочала переговори в справі перемиря і миру та заключила це перемиря в імени цілої бувшої Росії. Тут дуже цікавою є сутичка між українським делеґатом, М. Левитським, та делеґатом більшовицьким, Каменевим.

(Продовження буде)

вались. Гашення дому утруднював комуністичний похід з червоним прапором; учасники походу ставили опір поліції, що не хотіла перепустити їх попри пожежу. 12 відділів огн. сторожі гасили пожежу цілу ніч. Втрат є на 3 міл. марок. Причиною пожежі був т. зв. „курцшлюс" в електричних проводах.

Підчас недавнього землетрусу в Кумана (Венезуеля) було 80 осіб убитих і 2000 ранених.

З життя наших установ.

Загальні Збори Українського Лікарського Товариства.

Вони відбулися дня 26. січня ц. р. при участи около 30 членів (самих львівських). Голова д-р Бурачинський відкрив збори згадкою про двох померших у тім році членів бл. п. д-ра В. Смолина і д-ра О. Грабовського, а опісля здав звіт з діяльности виділу за минулий рік. Членів мало товариство 136, в тім 2 лікарів ветеринарії, отже все таки ще 25 відс. лікарів українців не почувається до обовязку бути членом свого одинокого станового товариства.

Виділ дбав головно про наукову працю. Літом 1928 р. мала вийти пропамятна книга II. зїзду лікарів і природників, в якій мали бути надруковані всі реферати на зїзді, однак з причин від виділу незалежних книга не вийшла, а появилось тільки одно подвійне число Лікарського Вістника. Раз на місяць відбувалися наукові засідання з відчитами та демонстраціями цікавіших випадків, раз на тиждень були сходини з рефератами з біжучої медичної літератури та дискусіями. Члени товариства розвивали так як і давніше значну діяльність у напрямі популяризації гігієни і лікарських наук чи то дорогою відчитів по читальнях і товариствах чи то при допомозі статтей по часописах.

На запрошення Кружка УПТ ім. Г. Барвінок влаштувало товариство у червні м. р. 4-тижневий курс з гігієни і наглої помочи для членів Кружка. В останніх місяцях вийшла з кругів товариства ініціятива до заснування гігієнічного товариства, яке вже і почало свою діяльність під найкращими авспіціями. Дальше старався виділ спрямувати лікарів до осідку у таких околицях і повітах, які цего найбільше потребують і уділював у тім напрямі молодим лікарям усяких інформацій. У минулому році повелося виділові утворити трівкий завязок запомогового фонду, що має у майбутньому служити на підмоги молодим лікарям і вдовам по лікарях. За тим особливу увагу присвятив виділ справі розбудови Черча; за ініціятивою товариства вибрано комітет, зложений з представників фінансових установ, який під проводом д-ра К. Левицького поробив вже всі підготовчі кроки для заложення окремого уділового товариства, що займеться розбудовою Черча в европейське куpелеве заведення. Вкінці подав голова до відома членів, що при недавних виборах до Ради Лікарської Палати на 48 членів увійшов лише один українець, д-р М. Вахнянин; в округзі львівської Палати має осідок звиж 1600 лікарів, з яких щонайменше 10 відс. становлять українці, а тому належалосьби їм бодай 4 місця у Раді Палати. У минулій каденції засідало там 2 українців, тепер буде лише 1.

По уділенні абсолюторії вибрано виділ майже у такому складі, як минулого року. Виділ уконституувався як слідує: голова д-р Т. Бурачинський, заступник голови д-р О. Подолинський, секретар д-р Л. Максимонько, скарбник д-р В. Кашубинський, господар д-р Рудницька-Криштальська, бібліотекар д-р Кордюк. Заступники виділових: д-р Цимбалістий і д-р Залеський. Членами ревізійної комісії стали д-р І. Куровець і д-р М. Вахнянин.

На правничі теми.

До реформи судів присяглих.

З днем 1. липня ц. р. входить в життя новий закон про поступовання в карних справах; він зміняє також дотеперішні постанови про суди присяглих. Так ця обставина, як не менше також численні голоси, що в останніх часах підносяться за домаганням реформи судів присяглих і вкінці останній внесок українського посольського клюбу в справі кваліфікації на уряд присяглого, все те наводить на думку, що цікавим булоб познайомитися з проєктами законів інших держав у тім напрямі. Чи не найінтереснішим буде те, як думає зреформувати старі законні приписи уряд чехословацької республики, а це тому, що відносини в тій державі в богато дечім є подібні до наших.

Цих кілька уваг подаю на основі статті проф. **Mayr-Harting'a**, поміщеної в останнім числі журналу: **„Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform"**.

Чехословацький уряд вніс у 1926 р. до чеського сойму законопроєкт на зміну приписів про суди присяглих, що прямує головно до поправлення способу вибору присяглих. Згідно з дотеперішнім законом укладання т. зв. „первісних ліст" осіб, що можуть у слідуючім році виконувати уряд присяглого, належить до громад, котрі готові лісти пересилають до повітової адміністраційної влади, а ця їх провірює, робить свої уваги і пересилає Окружному Судови для уложення т. зв. „річних ліст".

При такім стані річей головна чинність при укладанні первісних ліст є вложена на громадські уряди, а повітова адміністраційна влада має тільки право провірювати ті лісти, до чого звичайно брак у неї відповідної знайомости людей, бо повітові адміністраційні округи є завеликі. Надто практика виказує, що громадські уряди не є відповідною установою до виконування цих чинностей, бо при укладанні ліст дуже часто кермуються особистими і політичними зглядами. Цьому старається зарадити законопроєкт в той спосіб, що творить при повітових судах спеціяльні комісії, які мають завдання провірювати первісні лісти присяглих, уложені по громадах і на ці судові комісії перекидає вагу всеї праці. Добру прикмету цеї постанови хоче законопроєкт бачити в тім, що з одної сторони усуває вона всі ті хиби, які заважують нераз при творенні ліст по громадах, а з другої сторони в тім, що комісія при повітовім суді, котрого округ є далеко менший, чим округ повітової адміністраційної влади, ліпше буде знати людей.

Законопроєкт старається також узглядняти ріжноманітність мови населення в ріжних околицях держави. Засада устности і безпосередности розправи вимагає, аби всі присяглі по можности добре знали мову обвинуваченого, свідків і знатоків. В тім напрямі у практиці витворювалися великі трудноші. Аби їх по можности поконати законопроєкт постановляє, що при укладанні річних ліст належить передовсім узглядняти такі особи, що крім державної мови опановують також мову тих національних меншостей, що є в данім судовім округзі. Кваліфікації присяглих щодо мови зазначується також у т. зв. службових лістах, а то для улекшення права усунення присяглого по причині незнання мови, а тим самим по причині браку кваліфікації на присяглого.

Зосібна дуже важним під тим оглядом є укладання окремих ліст присяглих для національних меншостей. При трибуналах І. інстанції, в округзі яких є бодай один повітовий суд з найменше двапять відсотковою меншістю (українців, поляків, німців, мадярів) укладається передовсім одну річну лісту з таких осіб, що опановують державну мову (при тім однак спеціяльно узглядняються ті особи, що опановують також мову меншости), а крім цего другу річну лісту з осіб, що опановують мову меншостей, але тут знова зі спеціяльним узглядненням осіб, що опановують державну мову; зовсім природно, що цих останніх можна також умістити на першій лісті. З обох ліст вильосовується на кожну каденцію судів присяглих по одній службовій лісті. Коли мова про меншостеву справу, то є про справу, що місцевість рішаюча про її приналежність лежить в округзі повітового суду, заселеного щонайменше у 20 відсотках меншостями, тоді на внесення обвинуваченого вильосовується лаву присяглих зі службової лісти для меншостей.

Щодо поступовання перед судом присяглих то уряд проєктує такі зміни:

Досі провідник трибуналу виголошував своє „резюме" по виводах сторін, безпосередньо перед тим, як присяглі відходили на свої наради над вердиктом. Проєкт переносить поучення провідника на початок розправи. По відчитанні акту обвинувачення має провідник представити всі подійсні обставини, на котрих оббудоване обвинувачення і оборона та подати доказові засоби обох сторін. Рівночасно має уділити присяглим правного поучення про законні признаки злочину і про значіння правних понять. Це має на меті, щоби вже від початку розправи звернути увагу присяглих на те, що є дійсно спірне і що є рішаючим під правним оглядом, щоби присяглі вже від початку могли добре слідити за ходом розправи і зараз від самого початку могли звернути всю свою увагу на ті рішаючі обставини. Правне поучення можна пізніше доповнити або й повторити.

Зате усуває законопроєкт дотеперішнє резюме провідника трибуналу, то є зіставлення при кінці розправи найважніших її вислідів з причини, що навіть при найліпшій волі провідника бути безстороннім, завсіди є деяка небезпека, що він вплине на присяглих зі шкодою для засади безпосередности розправи. Однак щоби заступники сторін не могли присяглих впровадити в блуд, або на них своїми виводами не впливали, має провідник право при кінці розправи спростувати невідповідні твердження обох сторін.

Провідник трибуналу удається з присяглими на нараду над вердиктом, — але не має бути присутним при їх голосуванні. І навпаки, двох присяглих, вибраних через лаву присяглих, буде брати участь в нарадах трибуналу над виміром кари. Ця постанова узасаднена тим, що через дотеперішнє вилучення присяглих від наради над карою, нераз присяглі мимо доказаної вини радніше обвинуваченого звільнювали, бо боялися, що у випадку засуду чекає його дуже висока кара.

Вкінці передбачує законопроєкт ухилення вердикту присяглих не тільки на випадок засуду, але й на випадок звільнення.

Хоч цих кілька уваг належалоб радше помістити у фаховім, правничім журналі, то всеж уважаю за відповідне подати їх до відома через поважний щоденник з огляду на це велике значіння, яке має для загалу інституція присяглих, а дальше також для ужитку наших представників, політиків і т. п.

Д-р Ст. Шухевич

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького перед судом присяглих.

ПЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В пятницю, 1. лютого ц. р. почалася розправа рано в год. 9.30. На салі знову лише кількох людей. Нині переслухувано вже свідків.

Зізнання свідків.

На салю входить перший молодий мущина, вихованок бурси Грунвальдської, ЮЛІЙ БАХТА, рим.-кат., столярський челядник і починає під присягою (заприсяжений на попередній розправі) зізнавати так:

Критичний день.

В дні 19. жовтня 1926 р. свідок вертав вечером зі своїм товаришем Л. Соболтинським зі склепу до бурси при вул. Тарновського. Перед ними ішов куратор Собінський з жінкою також до бурси у віддалі 10—15 кроків. Перед польським Академічним Домом побачив якогось пана і паню, як вони перешіптувалися. Міжтим з бічної вул. Королівської вийшло двох мущин, один нижчий, другий вищий, один в яснім плащі, другий в темнім (плащі без драгонів), один у капелюсі, другий в кашкеті та пішли за куратором у віддаленні 2—3 кроків. Свідок з товаришем розмовляли між собою та не звертали особливої уваги на обох мущин. Нагло почули один стріл, оглянулися поза себе, бо думали, що це поза ними стріляють, але почули лемент пані Собінської та крик „ратунку". Побігли туди і побачили, як ті молоді мущини вже втікали на Яцка гору. Соболтинський лишився на місці коло куратора, а свідок побіг по директора бурси. На питання предс. чи не міг би пізнати убийників, відповідає — так і вказує на Вербицького й Атаманчука, яких пізнає лише по зрості; ані по убранні, ані по їх зовнішн. вигляді та чертах лиця не міг би пізнати.

На питання обор. д-ра Шухевича, котрий з убийників був у яснім плащі, а котрий в темнім, не може сказати. Такcамо не може відповісти на питання обор. д-ра Старосольського, котрий з них був у кашкеті, а котрий у капелюсі та чи були стрункі чи грубі.

З черги на питання обор. д-ра Старосольського, якого зросту були убийники, відповідає, що середнього.

Тоді обор. д-р Шухевич просить запротоколувати те, що плащі були широкі без драгонів, оба убийники були середнього росту і що на вулиці не було зовсім темно. Протоколянт записує.

Опісля оба обвинувачені ставили ще питання свідкові, на які свідок не знав що відповісти.

Обв. Атаманчук: Ви зараз третього дня по убистві зізнавали перед поліцією, що вищий з убийників мав академічну шапку

Свід. Бахта: Не пригадую собі

Другий свідок Л. СОБОЛТИНСЬКИЙ, рим.-кат., столярський челядник, заприсяжений як попередній, зізнає так:

Вертав зі своїм товаришем Бахтою до бурси. Біля Акад. Дому бачив лише одного мущину. Перед ними ішов куратор з жінкою. Убийники вийшли мабуть з бічної вулички та поступали повільним кроком за кур. Собінським. Оба мали темні плащі. Дальше один мав академічну шапку, другий капелюх. Зізнає, що на вулиці переходило богато людей, а не лише вони. На ставлені йому питання не давав ясної відповіди. Тоді один

суддя присяглий звертається до свідка і каже: Чому свідкові все лише „здається" та чому свідок не хоче вказати на обвинувачених, що це вони...

Свід. Соболтинський: Не пригадую собі.

Прис. судля: Прошу нам оповісти дещо веселого зі свойого життя, але щоб воно вам знова тільки „не здавалося".

На салі сміх, а предсідник перериває прис. судді.

Третій свідок СЕВЕРИН БОРТЯТИНСЬКИЙ, 40 літ, рим.-кат., жонатий, незаприсяжений, зізнає:

Критичного дня, ц. є. 19. X. 1926 р., вечером приступив до нього на пл. Марійській молодий чоловік і просив завести його на вул. Королівську. По дорозі перед останньою бічною вулицькою сказав число дому, але свідок нині не пригадує собі того числа. Опісля заплатив за їзду і попросив зaждати з автом 2—3 мінути, а сам увійшов до камениці. По 2—3 мінутах вийшов і вернув його автом назад на пл. Марійську. Тут запитався, де є вул. Білінських і відійшов.

За пів години прийшов до нього д-р Товарницького і попросив завести себе на вул. Королівську. Свідок здивувався, що знову другий гість їде на ту саму вулицю. Тоді довідався від д-ра Товарницького, що там убито його шваґра, куратора Собінського. Більше нічого не знає.

Зізнання свідка Гасмана.

Св. Маріян Гасман, рим.-кат., жонатий, заприсяжений (на попередній врозправі) зізнає:

На питання предс., чи возив двох молодих людей критичного дня на вул. Тарнавських, відповідає, що возив того самого дня, коли возив д-ра Вл. Цепельовського. Одначе не знає, чи це було 19. жовтня 1926 р. По дорозі питався, під котре число завести їх, але вони казали везти себе дальше, а числа не подавали. Тому свідок заїхав на вул. Тарнавських вгору і став коло бічної вулички. Оба молоді гості вийшли з авта. Один з них нижчий, у темнім плащі і фільцовім капелюсі перейшов на праву сторону на хідник, а другий вищий платив йому. Вищий був у темнім плащі, академічній шапці та мав бачки (фаворита) на лиці. Черт лиця не пригадує собі. На другий день довідався з газети, мабуть з „Поранної", що убито кур. Собінського.

Цікаво, що „Газета Поранна" щойно з 24. X. 1926 писала про те, що убийники послугувалися автом, а другого дня цього ще не писала. Дальше св. Гасман каже, що обв. Вербицького пізнав по зрості та вигляді на поліції при конфронтації. Знова заперечує, щоб 20. I. 1927 його конфронтовано з обв. Атаманчуком, хоч дійсно сидів у бюрі надком. Мітлєнера з обв. Атаманчуком.

Предс. Маєр: Чи ви довідалися з „Газети Поранної" на другий день чи аж з 24. жовтня 1926 р. про те, що убийники їздили автом?

Свід. Гасман: Не пригадую собі.

Дальше свідок заперечує, щоб він колинебудь сидів у бюрі надком. Мітлєнера з обв. Атаманчуком.

Обор. д-р Шухевич: Ви казали, що нижчий пішов на праву сторону, а вул. Королівська є по лівій стороні. Чи так?

Св. Гасман: Так.

Обор. д-р Шух.: Як вищий пан заплатив, чи пішли разом правою стороною в гору вулицею?

Свід. Гасман: Так, пішли разом.

Обор. д-р Шухевич: Чи там у горі є міські заклади, напр. якісь цегольні?

Свід. Гасман: Так, є.

Обор. д-р Шух.: Чи ви станули автом дальше поперечної вулиці?

Св. Гасман: Так, я минув поперечну вуличку і станув дальше.

Обор. д-р Шух.: Чи ви говорили зараз із властителем авта Куденичем, як возили молодих людей на вул. Тарновського?

Св. Гасман: Я говорив перед 30. або 31. жовт. 1926 р. з властителем і щойно тоді покликано мене на поліцію.

Обор. д-р Шух.: Чи по арештуванні обв. Атаманчука 20. I. 1927 р. не конфронтовано вас з обвинуваченим Атаманчуком?

Свід. Гасман: Ні.

Обв. Атаманчук: Чи не памятаєте, що при конфронтації 20. I. 1927 ви мене не пізнали і тоді надком. Мітлєнер сказав Вам прийти на другий день?

Свід. Гасман: Ні, не памятаю.

Обор. д-р Шухевич: Чи не показувано вам обв. Атаманчука через віконце в келії, при чім агент Будний сказав, що той високий є подібний до одного з убийників?

Свід. Гасман: Так, показувано.

Обор. д-р Шух.: Чи Будний не казав вам, що другого дня будете з обв. Атаманчуком конфронтовані?

Св. Гасман: Так.

Обор. д-р Шух.: Чи при конфронтації був слідчий суддя Якушевський?

Свід. Гасман: Не пригаду юсобі.

Дальше свідок зізнає, що другого дня знову був на поліції коло полудня, убраний як до праці і тоді конфронтовано його з обв. Атаманчуком.

Обор. д-р Шух.: Як був убраний обв. Атаманчук?

Св. Гасман: Мав кашкет, але шаля мабуть не мав.

Обор. д-р Шух.: Чи лучалося таке, щоби гості казали підвезти себе, а потім йшли піхотою дальше?

Свід. Гасман: Так, дуже часто!

Обор. д-р Шух.: Чи вам троаяь хтось з українців за те, що ви зізнавали перед судом?

Свід. Гасман: Ні, ніхто.

Свід. ЯНІНА ГАЧЕВСЬКА, жінка урядника банку, римо-кат., незаприсяжена зізнає, що від вересня до грудня 1926 р. хорувала та що її лічив д-р Вл. Цепельовський, який приїзджав до неї до хати лише раз. Це було в неділю мабуть 24. жовтня, коло 4—5 год. попол. Д-ра Цепельовського возив тоди шофер Гасман. Йому платила навіть мати хорої.

Д-р Вл. ЦЕПЕЛЬОВСЬКИЙ, римо-кат., незаприсяжений, зізнав, що їздив на вул. Тарновського до пані Гачевської лише 24. жовтня 1926 р. і що його возив тоди св. Гасман. Дальше зазначує, що їздив щераз на вул. Тарновського під те саме число, але це не було в жовтні.

Обор. д-р Старосольський: Чи св. Гасман лише один раз їздив з д-ром Цепельовським на вул. Тарнавських?

Св. Гасман: Так. Лише один раз.

Продовження розправи відбудеться в понеділок, в год. 9.15 рано.

Сойм.

Варшава, 1. лютого. (Вл. тел.)

Нині у соймі порішено споаву бюджету президента держави, сойму й сенату, мін-ства суcп. опіки, а тепер йде дебата над бюджетом мін-ства внутрішніх справ. З наших послів промовляв перед полуднем над бюджетом мін-ства суспільної опіки пос. Кузик. Він підкреслює низький бюджет мін-ства сусп. опіки, жаліється, що українські діти гинуть без страви, закидає мін-ству неприхильну політику супроти українців, що виріжняється зарівно недопусканням українців до еміґрації, як також відмовлюванням підмог гуманітарним українським інституціям, котрі своє існування мусять завдячувати жертвенности українського громадянства. Вкінці вставляється за українськими інвалідами, які в речинції не зголосилися по запомоги тай тому остали без заосмотрення.

—o—

Правнича комісія.

Дня 31. січня ц. р. велася дискусія над внесенням соймового клюбу „Визволене" в справі законопроекту про такси нотарів, а відтак над внеском пос. Степовича і тов. з Українсько-Білоруського Клюбу про накладання кайдан політичним арештантам, так слідчим, як і засудженим. З рамени Українського Клюбу промовляв в обох справах пос. д-р Загайкевич. У першій справі обговорив відносини нотаріяту в Галичині. Зокрема домагався відібрання нотарам концесій переводження ними спадкових списів. Бесідник виказував, які надмірні та непотрібні кошта поносить через це бідніше, селянське населення і домагався приверненя спадкових списів повітовим судам, які в обсягу загального виміру справедливости є обовязані переводити всі справи безплатно. Вирішення справи такс для нотарів відрочено в ціли заслухання міністріяльної думки, так як за почином міністерства справедливости скликано на 5. лютого ц. р. конференцію всіх у тій справі заінтересованих мінicтерств.

Почином до другої справи була голосна подія в березні 1928 р., коли то бувш. сен. Рогулю ві) заковано в кайданки. Тоді Українсько-Білоруський Клюб вніс був внесок з домаганням заборони накладати кайданки політичним вязням, так слідчим, як і засудженим. У дискусії, яка виязалася над цею справою, промовляв пос. д-р Загайкевич, виказуючи низькість такого поступовання і глибоку психольоґічну обиду, наношену політичним вязням подібним засудом, яким є накладання кайданок. Обговорював тактику поліційних і судових органів у тій справі та постанови вязничного реґуляміну. Справу відрочено в ціли доповнення вище згаданого внеску.

На слідуючому засіданні правничої комісії, яке відбулося 1. лютого предметом нарад було внесення мін-ства рільних реформ у справі довжних скриптів, виставлюваних через тих, які не вміють писати. Мін-ство рільних реформ пропонує, щоби всякого рода довжні документи, як скрипти, вексті, виставлювані на короткореченцеві позички, затягані в державних і державними фондами удержуваних банках, коли не є призначені до інтабуляції через тих, що не вміють писати, були підписувані через відтиск двох пальців. Це мало би бути потверджене або через леґалізацію суду або нотаря, чи через громадську зверхність. Внесення це мало бути поміччю для тих, що затягають короткореченцеві позички в Банку Рольнім і після внесення міністерства рільних реформ мало розтягатися на бувш. російську займанщину. В широкій дискусії, яку розвела правнича комісія, д-р Загайкевич освідчився в засаді за введенням дактильоскопійних відтисків при підписуванні документів через людей, які не вміють читати. Виказував однак велике недомагання міністерьяльного проекту. В результаті вибрано, для основного приготування цієї справи й узгіднення її зі становищами мін-ств судівництва і рільних реформ, підкомісію, зложену з 3 членів, до якої увійшов пос. д-р Загайкевич.

—o—

Вальдемарас арештований?

Виленське „Слово" повідомляє з Ковна, що після арештування ген. Плехавічіюса й офіцерів виконали там невдалий замах на Вальдемароса. Пізніше прийшла нетверджена вістка, нібито Вальдемараса арештували.

Знову ж ПАТ повідомляє, що Вальдемарас із кабінетом замкнувся в будинку ради мін. і його пильнують вірні полки та шавліси. „Дзеннік Віл." пише, що кільканайцять офіцерів із Плехавічіюсом предложили були Вальдемарасові такі домагання: 1) полагода конфлікту з Польщею; 2) увевазнення торг. трактату з Німеччиною, 3) свобода преси; 4) привернення конституційного устрою. Вальдемарас зумів успокоїти Плехавічіюса, що делеґація повірила йому. Бюро Вольфа стверджує з Ковна, що вісти поширювані про події на Литві неправдиві.

Димісія чеського премієра.

Чсл. премієр Швегля зголосив димісію, яку президент приняв. Наслідником Швеглі іменований мін. краєв. оборони Уджаль, але не як премієр, а як керовник през. теки. Інших змін у кабінеті мабуть не буде.

—o—

Каменев і Зіновєв арештовані.

„Матен" повідомляє з Гельсінгфорсу, що в Москві арештували троцькістів Каменева та Зіновева.

—o—

Дрюмонд — анґлійським амбасадором?

Анґл. часописи повідомляють, що ген. секр. Ліґи Націй Дрюмонд буде іменований анґл. амбасадором у Вашингтоні. Ген. Секретаріят Ліґи заперечує цю вістку.

—o—

Провідники революції в Еспанії засуджені на смерть.

Трьох проводирів військової революції в Сюдад Реаль засудили на смерть. У змові брало участь 35 старшин і 500 підстаршин та рядовиків. Усіх їх арештували.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·89·00, канадійський долар 8·82·10—8·82·50, чеська корона 0·26·25—0·26·30, австрійський шілінґ 1·25·00—1·25·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·33—1·71·50, фунт штерлінґів 43·30·00—43·60·00, радянський червінець 17·50—18·50.

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків 33·75·00—34·00·00, 20 німецьких марок 41·70·00—42·00·00, 10 російських рублів 46·50·00—46·70·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65·00—0·69·00, 5 австрійських корон 3·50·00—3·60·00, австрійський фльорен 1·70·00—1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·05·00, копійки за рубель 1·48·00—1·52·00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·25—47·25, пшениця селянська 43·00—44·00, жито галицьке 33·50—34·25, ячмінь галицький броварняний 34·50—35·50, ячмінь на каші 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 31·00—32·00, кукурудза румунська 35·50—36·50.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич,** вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 10-?

— **Заняття „Діла".** Вчорашнє число „Діла" заняло львівське Староство Гродське за зміст промови посла Палієва у варшавському соймі. Це третє заняття нашого органу в цьому році.

— **Найновіше (6.) число „Свободи"** впало знову жертвою конфіскати, цим разом за промову пос. Біляка в соймі.

— **Голодівка політичних вязнів.** Політичні вязні у Львові ведуть голодівку. М. ін. вязні домагаються лікарської візити і прокуратора. Голодівка тягнеться вже кілька днів.

— **Львів дістане другий міський театр.** Прибічна рада Львова ухвалила винаймити від управи Католицького Дому салю Малого Театру і вередати її до 1. вересня 1931 р. піднаємцям великого міського театру пп. Зарембі і Барвінському. Крім того рішено виплатити обом піднаємцям додаток в сумі 27.000 зол. на виплату платень театральному персоналові. Незалежно від того місто платить обом підиаємцям 60.000 зол щомісячної субвенції (річно: 720.000 зол.).

— **Перенесення відділу зарaзливих недуг.** Відділ зарaзливих недуг фізикату міста Львова перенесено до міської реальности при пл. Місіонарській ч. 33, I. пов. (телефон 29—49 і 23—68)

— **Самовбивчий замах на Високім Замку.** Огородник на Високім Замку найшов лежачого на снігу непритомного мущину з простріленим правим виском. Біля нього лежав бравнінг. Ствердили, що це 36-літній торговельник Лев Швайцер (Скарбківська 7). Стан Швайцера безнадійний, бо куля застрягла в мозку.

— **Гостре стріляння на Замарстинові.** Дня 6., 7., 13. і 14. лютого будуть на замарстинівській стрільниці військові вправи з гострим стрілянням. Смуга, загрожена стрільнами, буде обставлена військовим кордоном.

— **Випадки.** Теодора Любовицького, абсольвента гімназії, переїхало авто на вул. Городецькій. Відвезено його до шпиталю в грізному стані.

— **Ріжні вісти.** В Будапешті зросла скількість недужих на грипу. — Жінка голови радянської місії в Празі Овсієнка затроїла себе і троє дітей небезпечно вероналем. — Шведський капітан Аребенрг плянує на літо лет зі Штокгольму в Ню Йорк через Ісляндію, Гренляндію і Лябрадор. — Помер бувш. генер. адютант Вільгельма II. ген.-оберст Плессен, довірений кайзера напротязі 20 літ. — В австр. містечку Перав жінка Анна Франц підпалила ліжко свого мужа, обливши його спіртом, щоб його позбутись. — У місті Дайтон (Огіо) один летун упав з висоти 3.000 стіп з горіючим літаком і вийшов цілим. — Відень має тепер 1,855.751 мешканців, себто на 13.000 менше за три останні роки.

— **Американські рекорди.** Каліфорнійська преса впевняє, що один з її громадян побив рекорд горячки підчас недуги: мав 43.6 степ. і видужав. — Підчас одного свіжого процесу в Льос Анджельос приборкувач звірів, який домагався розводу зі своєю жінкою, оповідав такий епізод зі свого подружого життя: коли одного дня його жінка хотіла його вибити батогом, він мусів утікати до клітки з дикими звірятами. Аж там почував він себе безпечно і то безпечніше, ніж поруч власної жінки! — Чарльз Клетер з Мільвокі (стейт Вісконсін) обявив свято 60-ліття свого подружжа. На це „діямантове весілля" зїхалась уся його рідня, а між нею: 6 дітей, 14 внуків і 9 правнуків. Коли свято мало початись, 84-літній батько цього роду і ювилят мусів поділитись сумною звісткою: його 82-літня жінка саме кілька днів раніше... ні, не вмерла, а розвелась з ним. Вона вступила недавно до одної радикальної жіночої організації і вернувшись раз з одного засідання, заявила мужеві, що досить уже склала жертв зі своєї свободи та нахилів і бодай під кінець життя хоче зазнати самостійности. Тому пані Клетер розвелась зі своїм „діямантовим" мужем і вступила до організації одного фільмового підприємства. Коли це підприємство „пустить" її в першій фільмі як „сензацію дня" — молоду модерну прабабку, тоді воно зробить напевне „діямантовий" інтерес.

— **Вбили фляшкою від пива.** Дня 24. листопада в Ключеві Вел. (пов. Коломия) пили парубки пиво й горілку в коршмі Кремера. Підчас пиятьки прийшов до присутніх Мик. Гусійчука й Івана Жупника 16-літній Василь Корж і зажадав пива. Між ними прийшло до суперечки, підчас якої оба перші вбили Коржа фляшкою від пива. Карний трибунал у Коломиї засудив Мик. Гусійчука й Ів. Жупника на кару по 2 роки тюрми.

— **Пашпорти Нансена для емігрантів у румунському королівстві.** На основі розпорядку ром. міністерства внутрішніх справ емігранти з України, Кавказу і Московщини мають дістати пашпорти Ліги Націй, т. зв. „пашпорти Нансена". Для цього кожний емігрант мусить вислати подання на руки шефа місцевої сігуранци, додавши до нього 2 фотографії і 405 леїв.

— **Бандити з нудьги.** В північно-американськім стейті Георгія в місті Атлянта засудив суд присяжних на смерть 23-літнього студента Гарша за подвійне пляноване вбивство з метою грабіжі. Процес звернув на себе увагу всієї преси з огляду на свій характеристичний підклад. Гарш є сином з доброї інтеліґентної родини, змалку визначувався великою фантазією і дуже хутко почав пробувати всіх насолод „модерного" життя з другим товаришем, сином багатих родичів Кальоґлі. Але всі розривки їх не задовольняли. Вони терпіли на сплін і шукали сильних сензацій. З цією метою попробували життя бандитів-вломників. З аматорства почали грабити людей. У двох випадках довелося боронити свого життя револьвером і застрілити тих, які також боронились зі зброєю в руках. Гарш і Кальоґлі студіювали методи бандитизму науково, з преси і з книжок. Кальоґлі стане перед судом у найближчих днях і його жде імовірно такий-же засуд.

— **Новонайдений рукопис Аріоста.** Професор унів. в Неаполі Пієрмаріні дав привід до зазздрощів усім професорам італійської літератури. Він віднайшов у державній бібліотеці в Неаполі оригінальний рукопис автора „Орляндо Фуріозо", а в ньому цілу пісню, досі невідому в пізнішому виданні цієї епопеї. Ця знахідка тим дивніша, що переглянений ним рукопис був уже 150 літ тому вперше в руках одного неаполітанського вченого, який заявив, що це оригінал Аріоста, але досі ніхто не няв йому віри і навіть не пробував цього твердження перевірити.

— **Старшина Кружка „Р. Ш." ім. Б. Грінченка** улаштовує в неділю, дня 3. лютого в 4-ій год. попол. в салях дівочої школи в забудованнях св. Юра просфору, на яку отсим має честь запросити ПТ. Українське Громадянство. — За Старшину Кружка: Ів. Калитяк, голова, Ів. Стевчак, секретар. 1332 1-2

— **З днем 1. березня (марта) 1929 р.** улаштовують СС. Василіянки 3-місячний курс крою і шиття білля і суконь. Також повідомляють, що всілякі замовлення, як шиття суконь, білля, церковні річи, вишивки, гафти і килимові вироби виконується солідно і дешево. Зголошення на курс і замовлення приймається устно і письменно в Управі СС. Василіянок при вул. Длугоша 17. Учениці курсу можуть мати також приміщення при інституті. 1333 1-3

— **Тільки ще один тиждень, до дня 8. лютого включно продає**

Дель-Ка

обуву з інвентарної випродажі по знижених цінах. Мимовільно паде в око надзвичайно низька ціна брокатової обуви. Гляди нинішний анонс.

З театру.

Виступ В. Юстіні-Тисяка у „Фавсті".

Передучорашня постановка „Фавста" в міському театрі йшла під знаком дебюту п. Василя Юстіні-Тисяка в ролі „Фавста" і першого виступу в ролі Маргарети п-и Поповичівної та першого виступу в ролі Зібля п-и Вільхошевської. Інші партії креували відомі вже добре співаки: п. Цопот партію Мефіста, п. Курцбарт партію Валентина і п-а Гінглерівна партію Марти.

Не зважаючи на стільки молодих свіжих сил, що виступали того дня, публика заповнила доволі численно велику салю театру. І не заведулася. Бо ціла вистава стояла на доволі високому мистецькому рівні, а деякі виконавці, як ось п. Цопот, створили справді непересічну креацію чорта-демона, якою можна було захоплюватися.

Нас інтересує в першу чергу виступ відомого українській публиці з концертової естради

Замовлення приймає **Народна Торговля у Львові.**

Найуспішнішою Реклямою -- це доброта товару!

А. ПЯСЕЦКІ С. А. Фабрика чоколяди і цукрів, Краків

Запевнює своїм консументам гаранційно чистий товар (без ніяких домішок), тому поручає: десерову чоколяду молочну, сметанкову, великий вибір чоколядок і цукрів в прекрасних коробках.

1293 5—6

п. В. Тисяка. Виступ цей пройшов зовсім удатно, чим наш симпатичний співак започаткував, думаємо, щасливо і свою карієру як оперовий артист. Голос п. Тисяка незвичайно мягкий і ніжний, звучав дуже добре в середних тонах; у високих тонах був ще за мало чутний і за мало шляхотний, у низьких пропадав зовсім у великій салі. Співав п. Тисяк поправно, в деяких місцях навіть дуже гарно. Гра його як на перший виступ була цілком на місці. Взагалі наш співак відповів вимогам своєї ролі як голосово, так і сценічно і мав видимо симпатії публики за собою. Дальша поважна й солідна праця позволить йому певно зміцнити і ще більше ушляхотнити свій голосовий орган. На всякий випадок шлях до слави й карієри перед ним отворений.

Його партнерка п-а Поповичівна і п-а Вількошевська мають гарні, звучні голоси і вже деяку дозу сценічної рутини. Обі — дуже симпатичні появи на сцені, обі співали шляхотно і зі зрозумінням. Дуже вдатну креацію створив п. Курцбарт, що в ролі Валентина був у нас вже відмічений. Мефісто у відтворенні п. Цюпотом був, як зазначено вже вище, досконалий. Цей артист, що має тубальний голос і велику сценічну рутину, співав і грав знаменито, а в деяких місцях (арія про „золотого телия", сцена в церкві) був просто незрівняний. П-а Гінглерівна в своїй ролі не мала поля до попису.

[X]ори на сцені і за сценою держалися дуже добре. Таксамо балет. Дирігував п. Я. Лішинський. — I. Н.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива „Український Театр" під дир. н. Стадника.

Субота 2-го, г. 3 попол. „Вій", фантастична оперетка на 4 дії по Гоголю.

Субота 2-го, г. 7·30 веч. „Циганське кохання", оперетка на 3 дії Фр Легара (відновлення).

Неділя 3-го, г. 3 попол. „Орфей у пеклі", оперетка на 4 відслони Оффенбаха (шестий раз).

Неділя 3-го, г. 7·30 веч. „Ніч під Івана Купала", народній образ зі співами і танцями на 4 дії Старицького.

Великий Міський Театр:

Субота 2-го, г. 3·30 попол. „Травіята", гост. виступ Тейко Ківа.

Субота 3-го, г. 7·30 веч „Бродвей", американська песа.

Неділя 3-го, г. 4 попол. „Ніжки на стіл".

Неділя 3-го, г. 7·30 веч. „Мадам Баттерфляй", прощальний виступ Тейко Ківа.

Понеділок 4-го, г. 7·30 веч. „Марія Штуарт".

Кіна.

„Аполльо": „Анна Кареніна".
„Лев": „Арена жаху".
„Оаза": „Шпигуни".
„Палас": „В кайданах".
„Фатаморгана": „Тайна давнього роду".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Заклик до бувших службовиків державних. Бувші австрійські старшини підстаршини, жандарми і державні службовики всіх декастерій, кр м задізничників просимо зголошуватися в члени Товариства „Взаємна Допомога", в ціли о новільної акції в справі належної емеритури, відправи і т. д. Справа важна, не зволікати. — Зголошуватися письменно у голови Товариства Дмитра Косігинка: Львів, вул. Городецька ч. 95. — За Товариство: **Колисник**, голова. **Павлюк**, секретар.

Установчі Загальні Збори Секції Правників при Т-ві „Українська Студентська Громада" у Львові відбудуться в неділю, дня 3-го лютого ц. р. о год. 10-ій рано в Академічнім Домі. Обовязком кожного студента правника безумовно явитися. — **Ініціятивний гурток.** 1—1

Виділ „Секції українських студ істориків" при „Студентській Громаді" у Львові повідомляє, що Загальні Збори Секції відбудуться в неділю, дня 3. лютня 1929 р. о год. 14·30 в залі Академічного Дому, вул. Супінського ч. 21. 1—1

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили ВП.: Д-р Микола і Дарія Чубаті 10 зол. місто желань в нагоди вінчання проф. Г. Гречка з п. С. Фуртаківною; VII. Пластовий Курінь — Львів 20 зол. і кличе на та у саму квоту XIV. курінь; Д-р Старосольський 10 зол. місто святочних і новорічних побажань.

На „Рідну Школу" зложили на руки ВП. Григорія Андрушкова в Bouligny, Франція, у франках ВП. П.: Іван Терендій 10, Онуфрій Вереницький 10, Михайло Ордека 10, Петро Левочко 10, Теодор Опписк 20, Антін Горохицький 10, Григорій Андрушків 50, Павло Даниляко 10. — Всім ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1310 1—1

Вечір гумориста М. Войтовича. В неділю дня 3. лютого в читальні „Просвіти" на Богданівці виступить в годині 7 вечером український гуморист М. Войтович зі своєю веселою програмою — Українська громада Богданівки має нагоду приємно провести вечір.

Конкурс. Українське Гігієнічне Товариство у Львові розписує конкурс на популярну працю про туберкульозу, призначену для на ширших мас народу. Праця має бути написана приступно, популярно і ядерно, обєму 16—20 сторінок малої вісімки (приблизно 20 сторін аркушевого машинового письма) й узгляднювати передовсім епідеміольогію і профіляктику туберкульози. Товариство ухвалило 2 нагороди за найкращі праці, першу нагороду в сумі 250 зол. і другу в сумі 150 зол. — Праця має бути оригінальна ніде до тепер ще не друкована і пристосована до нашого побуту. Праці, заосмотрені криптонімом, слати в замкненій коверті на адресу: Д-р Мар'ян Паньчишин, Львів, вул. Каушинська ч. 3, для Українського Гігієнічного Товариства, до дня 15 березня 1929 р. — Нагороджені праці стають власністю Товариства, а праця, признана за найкращу, буде видана коштом і в користь Товариства. — За Виділ: **Д-р Мар'ян Паньчишин, голова.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляти і перли Домбровскі - Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. ., Оцінка безплатно 2481 31—

СЛУЖАЧИЙ до склепу, здоровий, письменний, вільного стану до 27 літ, що знає добре Львів — буде негайно принятий. — Зголошення в Торговельно-Промисловім Банку, Львів, вул. Бомів ч. 4. між 9—1 і 4—7 год. 1389 1—3

В ГАРНІЙ гірській околиці над Прутом, при залізниці — конечно потрібний совісний дентист, обзнакомлений з найновійшими здобутками зубної техніки. Вдячність запевнена. — Близша відомість в Адміністрації „Діла" під „Дентист". 1391 1—3

УЧИТЕЛЯМ української мови поручається Методику стилю Заклинського, ціна 3·80 зол. Жадати у книгарнях. 1385 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легких, серця і жолудка
Д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентгеном. 24—24

Спеціяліст скірних, венер. недуг і косметики
Д-р Роман Дольницький
ор. 3—6 поп., Глубока 10. партер.
Кварцева лямпа і діятермія. 1 1

ХІРУРҐ І ҐІНЕКОЛЬОҐ-АКУШЕР
Д-р Зигмунт Вахманн
б. в. довголітний оператор хірургічної і ґінекольог. клініки у Відні орд. 3—5.
ЛЬВІВ, Зиблікевича 5. Тел. 70—45.
1353 Уділяє наглої помочі. 3—5

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Урядовцям і студентам значна знижка.
1374 Тел. 65 73. 4—6

зол. 3 — **ЦУКОРНИЦЯ** — зол. 3
з хінського срібла тільки у
Б. Ґринберга, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

Вже продається
Буквар для неграмотних „РІДНЕ СЛОВО" ціна 1·80 зол.
та
Методичний провідник до книжки „РІДНЕ СЛОВО", ціна . . . . . 1·00 зол.
Замовляти в канцелярії Товариства „Просвіта", Львів, Ринок ч. 10.
1390 1—1

:: **СКЛО** ::
ПОРЦЕЛЯНА
КРИШТАЛИ
поручає
новоотворений склад
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, Галицька ч. 20.
885 (під оаловоі) 20—7

Пошукується на ріжних місцях
Осіб як директорів Філій. Спеціяльного знання, льокалю або грошевого вкладу не потрібно. Місячний дохід около 150—200 долярів Зголошення:
„THE NOVELTY" VALKENBURG,
1390 LIMBURG, HOLLAND. 1—3

Впр. СО. ПАРОХІВ, що удаються у своїх парохіях на місії просить двох інвалідів УГА, що займаються продажю девоціоналів, щоби були ласкаві повідомити про реченець місії хоч тиждень наперед і тим способом дати змогу своїм людям заробити на прожиток. Ласкаві зголошення: Л. Якін, Запитів, п. Підліски малі. 1—3

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ВИБІР
ґрамофонових плит „His Master's Voice", „Columbia", „Polydor", „Odeon", „Brunswick" і красних
1334 тільки 3—4
у найбільшій фірмі **„Мельодія"**
ЛЬВІВ, Коперника 5. Тел. 8—59.

Спеціяліст з ділянки рільничих кооператив
має змогу здобути дуже інтратне становисько. Рефлектується тільки на працьовиту силу, як також охочо працюючого, з небуденною інтелігенцією, до рим вихованним, бездоганною минувшиною, здібним до продажі. — Емеритовані урядники рільничих кооператив або особи з політичного світа мають першенство. — Ми готові добре винагородити за погучення нам відповідного кандидата. — Повна дискреція запевнена словом чести. Ручно писані зголошення з поданням знання мов, як також з подрібною життєписсю адресувати під „Lebensstellung 8182" Rudolf Mosse, Wien I. Seilerstätte 2. 1388 1—3

БІЖУТЕРІЮ ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на сплати від десятків літ у тім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, вул. Марійська ч. 3. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 13—?

ФОТОҐРАФІЧНЕ Заведення Віщковського Львів, Оссолінських ч. 6. 1984 2—10

Повідомляється П. Т. Клієнтелю, що відкрито **ТОРГОВЛЮ ДЕЛІКАТЕСІВ** під фірмою **„CRISTAL"**
Львів, Леґіонів 1. — Телефон 35-37.
ПРОДАЖА першої якости **ВУДЖЕНИН** як також
ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ
з обильно заосмотреним буфетом зі зимними і горячими перекусками
139. 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.